

BANKŲ APKLAUSOS DĖL SKOLINIMO SĄLYGŲ APŽVALGA 2010 m. balandžio mėn.

I. Apžvalgos tikslas, sudarymo metodai ir principai

Komercinių bankų ir užsienio bankų filialų apklausa dėl skolinimo sąlygų atliekama du kartus per metus norint gauti informacijos apie šių finansų institucijų taikomas nepalūkanines paskolų sąlygas, skolinimosi sąnaudas ir rinkos lūkesčius. Ši apžvalga atlikta 2010 m. balandžio mėn., atsakymai gauti iš devynių komercinių bankų ir keturių užsienio bankų filialų (toliau – bankai).

Vadovaujančias pozicijas užimantys bankų darbuotojai buvo prašomi atsakyti, kaip pasikeitė bankų nustatytos skolinimo namų ūkiams ir nefinansinėms įmonėms sąlygos nuo 2009 m. spalio pabaigos iki 2010 m. balandžio pabaigos¹. Respondentų prašėme, kad, atsakydami į klausimus apie galimą situaciją ateityje, jie įvertintų galimus per artimiausią pusmetį (2010 m. balandžio–spalio mėn.) skolinimo sąlygų pokyčius.

Šioje skolinimo sąlygų apžvalgoje pateikta vadovaujančias pozicijas užimančių bankų darbuotojų apibendrinta nuomonė ir ji nebūtinai parodo oficialią bankų, taip pat ir Lietuvos banko ar jo tarnautojų poziciją bei vertinimus. Apibendrinant nuomones ir skaičiuojant vieną ar kitą atsakymo variantą pasirinkusių bankų procentą, atskirų bankų atsakymai buvo traktuojami vienodai, nepaisant jų užimamos rinkos dalies.

Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių, kad skolinimo sąlygos griežtinamos (didėja paklausa), procento ir bankų, atsakiusių, kad skolinimo sąlygos švelninamos (mažėja paklausa), procento skirtumas. Teigiamas procentų skirtumas reiškia, kad dauguma bankų sugriežtino paskolų sąlygas, neigiamas (su minuso ženklu) – kad sušvelnino. Analogiškai procentų skirtumas interpretuojamas apskaičiuojant paklausos pokyčius: teigiamas procentų skirtumas reiškia, kad paklausa padidėjo, neigiamas – kad sumažėjo.

Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo (paklausa sumažėjo)“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo (paklausa sumažėjo)“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo (paklausa padidėjo)“ – 4; „labai sušvelnėjo (paklausa padidėjo)“ – 5. Vidurkio reikšmė, mažesnė už 3, reiškia, kad dauguma bankų sugriežtino paskolų teikimo sąlygas, didesnė už 3, – kad sušvelnino. Analogiškai vidurkis interpretuojamas apskaičiuojant paklausos pokyčius: reikšmė, mažesnė už 3, reiškia, kad paklausa sumažėjo, didesnė – kad ji padidėjo.

Terminas „sugriežtėjo“ reiškia bankų, griežtinusių skolinimo sąlygas, ir bankų, švelninusių skolinimo sąlygas, procentų skirtumą.

¹ Šis laikotarpis apima šešis mėnesius, todėl toliau šioje apžvalgoje jis įvardijamas kaip pusmetis.

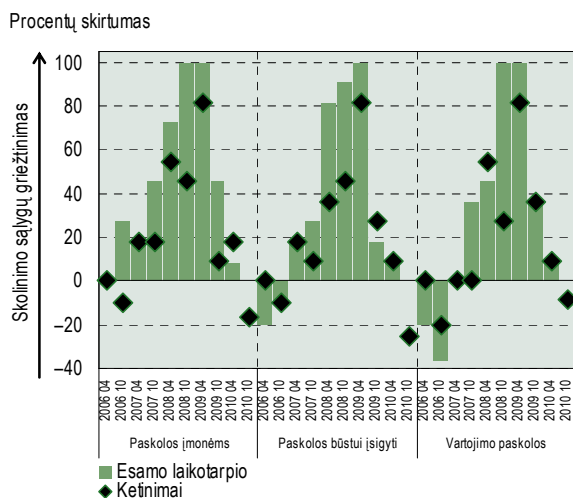

II. Rezultatų apibendrinimas

2010 m. balandžio mėn. apklausos rezultatai rodo, kad bankai keletą metų griežtinę paskolų suteikimo standartus praėjusį pusmetį skolinimo sąlygų beveik nekeitė. Pagrindiniai bankų kreditavimo politikos griežtinimą skatinę veiksniai buvo siekis turėti didesnes kapitalo atsargas ir konservatyvus ekonomikos raidos, konkrečių skolininkų sektorių bei užstato rizikos vertinimas. Kartu skolinimo sąlygų švelninimą skatino per pastaruosius dvejus metus pirmą kartą suaktyvėjusi bankų ir kitų nebankinių institucijų konkurencija kreditavimo rinkoje. Per ateinantį pusmetį dauguma bankų planuoja nekeisti skolinimo įmonėms ir namų ūkiams sąlygų, tačiau dalis bankų pirmą kartą nuo 2006 m. balandžio mėn. jas ketina sušvelninti (žr. 1 pav.).

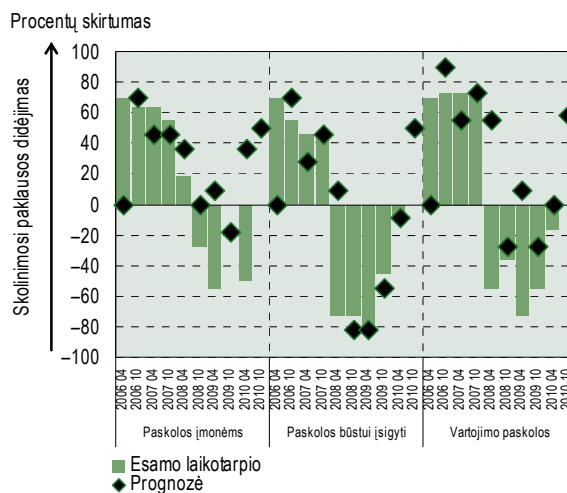
Apklausti aukštas pareigas einantys bankų darbuotojai teigė, kad praėjusį pusmetį įmonių ir namų ūkių skolinimosi paklausa tebebuvo pasyvi ir šiek tiek sumažėjo, palyginti su ankstesniu pusmečiu. Namų ūkių skolinimosi poreikis daugiausia sumažėjo dėl didėjančio nedarbo ir santykinai išaugusių vartojimo išlaidų. Įmonių skolinimosi paklausą mažino sumenkusios investicijos, o didino skolų restruktūrizavimo poreikis ir sumažėjusios galimybės veiklą vykdyti panaudojant nuosavas lėšas. Kita vertus, per ateinantį pusmetį (iki 2010 m. spalio mėn.) dauguma bankų tikisi, kad didės įmonių ir namų ūkių skolinimosi paklausa (žr. 2 pav.).

1 pav. Bankų taikomų skolinimo sąlygų pokyčiai

Šaltiniai: Lietuvos banko atliktos bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų ir Lietuvos banko apskaičiavimai.

2 pav. Skolinimosi paklausos pokyčiai

Šaltiniai: Lietuvos banko atliktos komercinių bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų ir Lietuvos banko apskaičiavimai.

Pastaba: procentų skirtumas 1 pav. apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių, kad skolinimo sąlygos „labai sugriežtėjo“ ir „šiek tiek sugriežtėjo“, ir bankų, atsakiusių, kad skolinimo sąlygos „šiek tiek sušvelnėjo“ ir „labai sušvelnėjo“; procentų sumų skirtumas. Procentų skirtumas 2 pav. apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių, kad paklausa „labai padidėjo“ ir „šiek tiek padidėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių, kad paklausa „šiek tiek sumažėjo“ ir „labai sumažėjo“, procentų sumos skirtumas.

1. PASKOLOS IR ĮMONIŲ KREDITO LINIJOS

Skolinimo sąlygos. Trys ketvirtadaliai apklausoje dalyvavusių bankų teigė, kad per pastarąjį pusmetį nekeitė įmonėms taikomų bendrųjų skolinimo sąlygų. Skolinimo sąlygos praėjusį pusmetį beveik nepakito tiek mažoms ir vidutinėms, tiek didelėms įmonėms. Didžioji apklaustų bankų dalis nekeitė ir trumpalaikių bei ilgalaikių paskolų skolinimo sąlygų. Palyginus su praėjusių kelerių metų apklausų duomenimis, pastarąjį pusmetį dauguma bankų negriežtino įvairių rūšių paskolų suteikimo sąlygų pirmą kartą nuo 2007 m. pabaigos. **Remiantis apklausos duomenimis, ateinančių pusmetį turėtų pasikeisti kelerius metus trukusio kreditavimo politikos griežtinimo kryptis – dalis bankų planuoja šiek tiek sušvelninti skolinimo įmonėms sąlygas** (žr. 9 pav.).

Išsamesni paskolų ir teisės naudotis kreditu linijomis (toliau – kreditu linijų) suteikimo įmonėms sąlygų pokyčių duomenys rodo, kad dauguma apklausoje dalyvavusių bankų nekeitė vidutinės rizikos ir rizikingų paskolų bei kreditu linijų kainos (procentų skirtumas sudarė atitinkamai 0 % ir 8 %). Paskolos dydžio, užstato ir kitų skolininko įsipareigojimų reikalavimai praėjusį pusmetį taip pat kito nedaug (procentų skirtumai buvo po 17 %). Kalbant apie kitų paskolų ir kreditu linijų suteikimo sąlygas šiek tiek labiau sugriežtinti buvo paskolų terminams keliami reikalavimai (procentų skirtumas sudarė 25 %). **Palyginti su praėjusiu pusmečiu, ši pusmetį beveik visos paskolų ir kreditu linijų teikimo įmonėms sąlygos nepakito, o anksčiau dauguma sąlygų buvo griežtinamos** (žr. 11 pav.).

Kitaip negu kelių ankstesnių apklausų metu, pastarąjį pusmetį bankai teigė, kad skolinimo įmonėms sąlygų griežtinimą skatino ne tik griežtesnis rizikos vertinimas, bet ir balansiniai apribojimai. Didžiausią įtaką kreditavimo griežtinimui turėjo padidėjusios išlaidos, susijusios su papildomo banko kapitalo pritraukimu, vis dar konservatyvūs bankų lūkesčiai dėl Lietuvos ekonomikos bendros situacijos ir atskirų pramonės šakų ar konkrečių įmonių perspektyvos bei padidėjusi užstato rizika. Kita vertus, **pirmą kartą per pastaruosius dvejus metus įvardyta aktyvesnė bankų ir kitų nebankinių institucijų konkurencija skatino skolinimo sąlygų švelninimą** (žr. 10 pav.).

Paskolų paklausa. Bankų vertinimu, **bendra įmonių paskolų ir kreditu linijų paklausa per pastarąjį pusmetį sumažėjo** (procentų skirtumas sudarė –50), nors praėjusios apžvalgos metu bankai tikėjosi, kad per ateinančius šešis mėnesius skolinimosi poreikis padidės. Šiek tiek sumažėjo mažų ir vidutinių bei didelių įmonių paklausa paskoloms ir kreditu linijoms (procentų skirtumas atitinkamai buvo –25 % ir –33 %). Trumpalaikių ir ilgalaikių paskolų paklausa taip pat šiek tiek sumažėjo (procentų skirtumas atitinkamai sudarė atitinkamai –25 % ir –33 %). Apibendrinant visų iki šiol atliktų apklausų dėl skolinimo sąlygų rezultatus, galima teigti, kad paskolų paklausa didėjo iki 2007 m. spalio mėn. – spartaus ekonomikos augimo metu. Vėliau skolinimosi paklausa didėjo lėčiau, o nuo 2008 m. spalio mėn. įmonių paklausa paskoloms ir kreditu linijoms sumažėjo. Šios apklausos rezultatai rodo, kad, bankų nuomone, įmonių paklausa paskoloms ir kreditu linijoms, po kelerius metus trukusio mažėjimo, padidės (žr. 12 pav.).

Apklausoje dalyvavę bankai, kaip ir kelių ankstesnių apklausų metu, nurodė, kad įmonių paklausą paskoloms mažino mažėjanti kapitalinių investicijų apimtis (procentų skirtumas buvo –25 %). Didėjantis skolų restruktūrizacijos poreikis ir mažėjančios galimybės veiklą finansuoti nuosavomis lėšomis buvo skolinimosi paklausą didinę veiksniai (procentų skirtumas sudarė atitinkamai 33 % ir 17 %). Kitų veiksnių poveikis skolinimo sąlygų pokyčiams buvo nedidelis. Palyginti su praėjusių apklausų rezultatais, kapitalinių investicijų finansavimo poreikis toliau mažėja, o skolos restruktūrizavimo poreikis didėja (žr. 13 pav.).

Lūkesčiai. Paprašyti įvertinti, kaip per kitą pusmetį (iki 2010 m. spalio mėn.) pasikeis apklausoje dalyvavusių bankų skolinimo sąlygos, didžioji dauguma bankų (83 %) nurodė ketinantys jų nekeisti, 17 procentų respondentų planuoja jas šiek tiek sušvelninti ir nė vienas bankas neketina jų griežtinti. Dalies bankų planai per ateinančius šešis mėnesius šiek tiek sušvelninti skolinimo sąlygas stebimi pirmą kartą nuo 2006 m. balandžio mėn. Bankai iki šių metų spalio mėn. planuoja truputį sušvelninti skolinimo mažoms ir vidutinėms bei didelėms įmonėms sąlygas (procentų skirtumas buvo atitinkamai –17 % ir –8 %). Be to, bankai planuoja šiek tiek sušvelninti trumpalaikių ir ilgalaikių paskolų suteikimo sąlygas (procentų skirtumas sudarė atitinkamai –17 % ir –8 %). Kaip ir ankstesnės apklausos metu, šioje apklausoje dalyvavę **bankai tikisi, kad kitą pusmetį įmonių bendra paklausa paskoloms padidės** (procentų skirtumas sudarė 50 %, vidurkis – 3,5). **Bankai prognozuoja, kad ateinantį pusmetį sparčiau augs mažų ir vidutinių negu didelių įmonių paklausa paskoloms** (procentų skirtumai sudarė atitinkamai 75 % ir 25 %), trumpalaikių ir ilgalaikių paskolų paklausos pokyčiai turėtų būti panašios apimties (procentų skirtumas sudarė po 42 %).

2. PASKOLOS NAMŲ ŪKIAMS

Paskolos būstui įsigyti

Skolinimo sąlygos. Dvejus metus griežtinę skolinimo namų ūkiams sąlygas pastarąjį pusmetį bankai kreditavimo standartų beveik nekeitė. Dauguma (75 %) apklausoje dalyvavusių bankų teigė nekeitę paskolų būstui įsigyti suteikimo sąlygų (žr. 14 pav.).

Vertindami paskolų suteikimą lemiančius veiksnius, kai kurie bankai nurodė, kad nedidelį paskolų būstui įsigyti suteikimo sąlygų griežtinimą skatino konservatyvus šalies ekonomikos ir būsto rinkos perspektyvų vertinimas, o padidėjęs nebankinių institucijų aktyvumas būsto kreditavimo rinkoje skatino skolinimo sąlygų švelninimą. Kiti veiksniai neturėjo ryškesnio poveikio skolinimo sąlygų pokyčiams (žr. 15 pav.).

Paskolų būstui įsigyti teikimo sąlygų pokyčiai rodo, kad bankai praėjusį pusmetį beveik nekeitė visų rūšių skolinimo sąlygų. Pirmą kartą nuo 2006 m. balandžio mėn. bankai nurodė truputį sumažinę vidutinės rizikos ir rizikingų paskolų maržas (procentų skirtumas sudarė po –8 %). Kartu bankai nurodė, kad šiek tiek sugriežtino kitas paskolų būstui įsigyti sąlygas (užstato reikalavimai, paskolų terminai ir kitos ne palūkanų normų sąlygos) (žr. 16 pav.).

Paskolų paklausa. Apklausoje dalyvavusių bankų vertinimu, **po dvejus metus mažėjusios paskolų būstui įsigyti paklausos pastarąjį pusmetį skolinimosi poreikis pakito nedaug** (procentų skirtumas buvo –8 %) (žr. 19 pav.) Bankų nuomone, svarbiausi veiksniai, darę įtaką paskolų būstui įsigyti paklausos sumažėjimui, buvo santykinai išaugusios su būstu nesusijusios vartojimo išlaidos ir namų ūkių santaupų naudojimas būsto įsigijimo išlaidoms finansuoti (procentų skirtumas sudarė atitinkamai –33 % ir –42 %). Kitų veiksnių poveikis paskolų būstui įsigyti paklausos pokyčiams buvo nedidelis (žr. 20 pav.).

Lūkesčiai. Dauguma iš apklausoje dalyvavusių bankų ateinantį pusmetį ketina nekeisti paskolų būstui įsigyti skolinimo sąlygų. Tiesa, 25 procentai bankų nurodė planuojantys finansavimo sąlygas šiek tiek sušvelninti, o jų griežtinti neplanuoja nė vienas bankas. **Pusė bankų mano, kad ateinantį pusmetį paskolų būstui įsigyti paklausa šiek tiek padidės, kita pusė mano, kad ji beveik nesikeis.** Tokios optimistinės paskolų būstui įsigyti sąlygų keitimo ir paklausos didėjimo prognozės stebimos pirmą kartą nuo 2006 m. balandžio mėn.

Vartojimo ir kitos paskolos

Skolinimo sąlygos. Dvejus metus griežtintos vartojimo ir kitoms paskoloms taikomos skolinimo sąlygos šį pusmetį beveik nepakito. Daugiau kaip pusė (58 %) apklausoje dalyvavusių bankų teigė, kad pastarąjį pusmetį beveik nekeitė vartojimo ir kitų paskolų suteikimo sąlygų, po 17 procentų bankų nurodė jas šiek tiek sušvelninę arba sugriežtinę (žr. 14 pav.).

Vertindami vartojimo ir kitų paskolų suteikimą lemiančius veiksnius, bankai nurodė, kad sąlygų griežtinimą skatino pasikeitęs rizikos vertinimas, t. y. bankai numatė šiek tiek didėjančią kredito gavėjų mokumo, užstato ir ekonomikos raidos riziką. Kitaip negu ankstesnės apžvalgos metu, finansavimo išlaidos ir bankų balansiniai kokybės rodikliai turėjo įtakos skolinimo sąlygų švelninimui, o ne griežtinimui (žr. 17 pav.).

Visos analizuotos vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams sąlygos šį pusmetį kito nedaug (žr. 18 pav.). Remiantis apklausos rezultatais, buvo šiek tiek sugriežtinti reikalavimai, keliami užstatui, paskolų terminams ir kitoms ne palūkanų normų sąlygoms, tačiau kartu buvo šiek tiek sumažintos vartojimo ir kitų paskolų maržos tiek vidutinės rizikos, tiek rizikingoms paskoloms.

Paskolų paklausa. Vartojimo ir kitų paskolų paklausa pastarąjį pusmetį šiek tiek sumažėjo (procentų skirtumas sudarė –17 %, vidurkis – 2,8 %) (žr. 19 pav.). Daugiausia įtakos tam turėjo sumenkęs namų ūkių noras įsigyti ilgalaikio vartojimo prekių ir vertybinių popierių. Alternatyvus finansavimo naudojimas taip pat mažino namų ūkių paklausą paskoloms (21 pav.).

Lūkesčiai. Atsakydami į klausimą, kaip keisis skolinimo sąlygos vartojimo ir kitoms paskoloms kitą pusmetį, kaip ir ankstesnės apklausos metu, dauguma (92 %) respondentų teigė, kad sąlygos beveik nesikeis, tačiau daugiau kaip pusė (58 %) respondentų prognozuoja, kad per kitą pusmetį vartojimo ir kitų paskolų paklausa šiek tiek padidės. Tokios apimties skolinimosi paklausos padidėjimas prognozuojamas pirmą kartą nuo 2007 m. spalio mėn. Šie rezultatai gali būti vertintini kaip pirmieji ženklai, kad namų ūkių vartojimo kreditavimas artimiausiais metais gali tapti šiek tiek aktyvesnis.

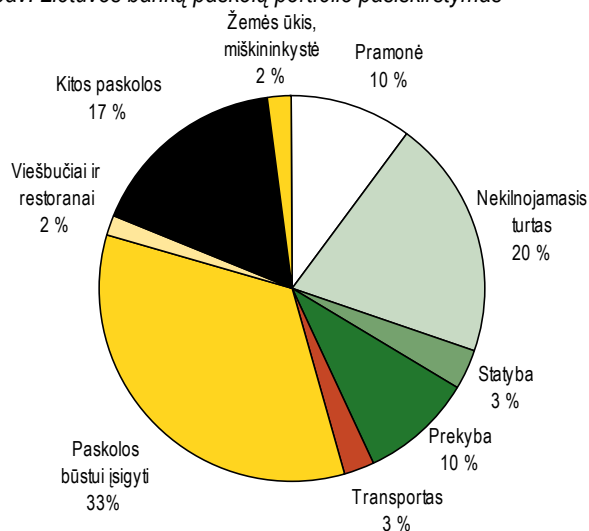
3. KITI KLAUSIMAI

Siekdamas gauti išsamesnės informacijos apie bankų taikomas finansavimo sąlygas ir nustatyti veiksnius, galinčius daryti įtaką skolinimo sąlygų pokyčiams ateityje, Lietuvos bankas bankų apklausose dėl skolinimo sąlygų respondentams pateikia papildomų klausimų. Atsižvelgiant į 2009 m. patirtą ekonomikos nuosmukį, šį kartą daug dėmesio skirta šalies pagrindinių ekonominės veiklos rūšių įmonių ir namų ūkių finansinei būklei analizuoti bei šiems sektoriams suteiktų paskolų kokybei įvertinti. Šios apklausos metu bankų atstovų buvo pirmą kartą prašoma įvardyti, jų nuomone, didžiausią poveikį šalies finansų sistemos stabilumui darančius rizikos veiksnius ir nurodyti bendrą pasitikėjimą finansų sistemos stabilumu vidutiniu bei ilgu laikotarpiais.

Įmonių ir namų ūkių finansinės būklės bei jos dinamikos vertinimas

Apklausoje dalyvavę bankai buvo paprašyti įvertinti šalies pagrindinių ekonominės veiklos rūšių įmonių ir namų ūkių finansinę padėtį bei jos kaitą. Apklausiai buvo pasirinktos didžiausios ekonominės veiklos rūšys: pramonė; nekilnojamoji turtas; statyba; prekyba; transportas; viešbučiai ir restoranai; žemės ūkis ir miškininkystė bei namų ūkiai. Analizuojamų rūšių įmonėms ir namų ūkiams suteiktos paskolos ir paskolos būstui įsigyti, 2009 m. pabaigos duomenimis, sudarė 83 procentus viso šalies bankų paskolų portfelio (žr. 3 pav.).

3 pav. Lietuvos bankų paskolų portfelio pasiskirstymas

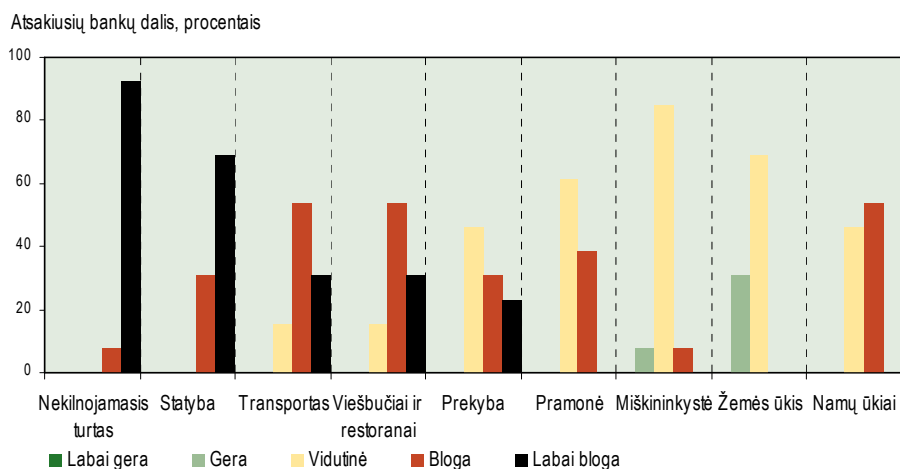

Šaltinis: Lietuvos banko apskaičiavimai.

Finansinė būklė. Apklausoje dalyvavę bankai pagrindinių ekonominės veiklos rūšių įmonių ir namų ūkių finansinę būklę vertino panašiai kaip ir ankstesnės apklausos metu. **Geriausiai iš visų veiklos rūšių buvo vertinamas žemės ūkis ir miškininkystė. Atsargiausiai buvo vertinama nekilnojamojo turto ir statybos sektorių padėtis.** Be to, bankai įžvelgė padidėjusią transporto, viešbučių ir restoranų bei prekybos veiklos rūšių riziką, pramonės būklę dauguma bankų apibūdino kaip vidutinę (žr. 4 pav.). Pažymėtina, kad **pastarąjį pusmetį, palyginti su ankstesniu, namų ūkių finansinė būklė vertinama kaip šiek tiek pablogėjusi, o įmonių būklės vertinimas praėjusį pusmetį iš esmės nepasikeitė.**

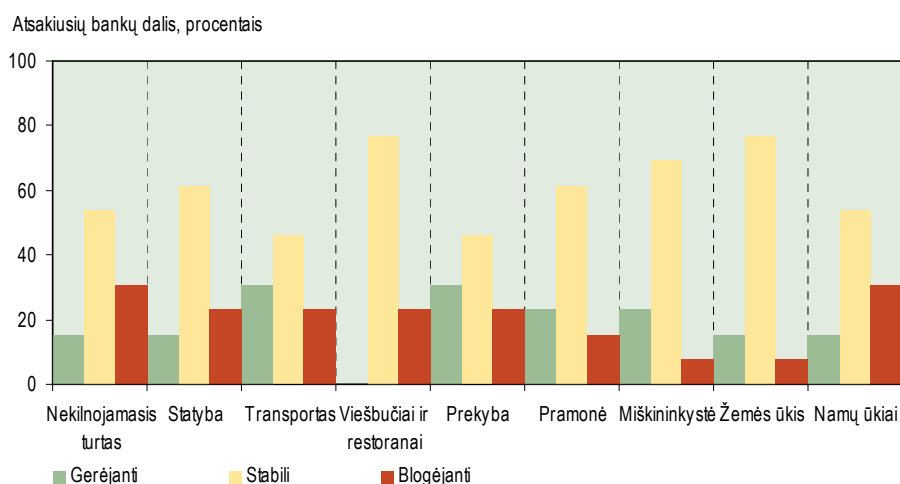
4 pav. Ekonominės veiklos įvairių rūšių įmonių ir namų ūkių finansinės būklės vertinimas

Šaltinis: Bankų apklausa dėl skolinimo sąlygų, 2010 m. balandžio mėn.

Finansinės būklės perspektyvos. Po praėjusių dvejus metus neigiamai vertintų pagrindinių ekonominės veiklos rūšių įmonių finansinės būklės perspektyvų šios apklausos metu **dauguma bankų prognozuoja, kad visų pagrindinių veiklos įmonių finansinė padėtis per ateinančią pusmetį nepasikeis**. Palankiausiai vertinamos prekybos, transporto, pramonės ir miškininkystės, atsargiausiai – nekilnojamojo turto veiklos ateities perspektyvos. Šį pusmetį, palyginti su praėjusiu, bankai šiek tiek prasčiau vertino namų ūkių finansinės būklės ateities raidą (žr. 5 pav.). Tai gali būti paaiškinta tuo, jog ekonominių pokyčių poveikis namų ūkiams, nulemtas besikeičiančių disponuojamųjų pajamų, yra inertiškesnis ir pasireiškia vėliau negu įmonėms, kurios į makroekonominius pokyčius sureagoja greičiausiai.

5 pav. Įmonių ir namų ūkių finansinės būklės perspektyvos vertinimas

Šaltinis: Bankų apklausa dėl skolinimo sąlygų, 2010 m. balandžio mėn.

Šalies nekilnojamojo turto rinkos perspektyvos

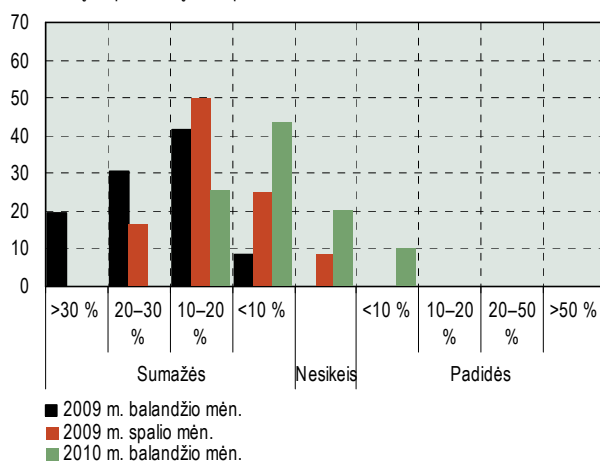
Nekilnojamojo turto kainų pokyčių lūkesčiai. Didžiausia dalis (44 %) apklausoje dalyvavusių bankų prognozuoja, kad per ateinančius 12 mėn. nekilnojamojo turto kainos mažės, tačiau ne daugiau kaip 10 procentų. Ketvirtadalis respondentų nurodė, kad kaina vidutiniškai sumažės 10–20 procentų, apie 20 procentų bankų teigė, kad ji

nesikeis. Šios apklausos metu 10 procentų bankų prognozuoja, kad kainos gali ir šiek tiek padidėti (žr. 6 pav.). Daugiau kaip pusė bankų (61 %) mano, kad sąstingis Lietuvos nekilnojamojo turto rinkoje turėtų pasibaigti iki 2011 m. pabaigos. Palyginti su 2009 m. spalio mėn. apklausos rezultatais, dabar bankai nekilnojamojo turto sektoriaus perspektyvas vertina optimistiškiau: kainų korekcija turėtų būti mažesnė, o sąstingis rinkoje turėtų trukti trumpiau (žr. 7 pav.).

6 pav. Nekilnojamojo turto kainos pokyčių per būsimus 12 mėn. lūkesčiai

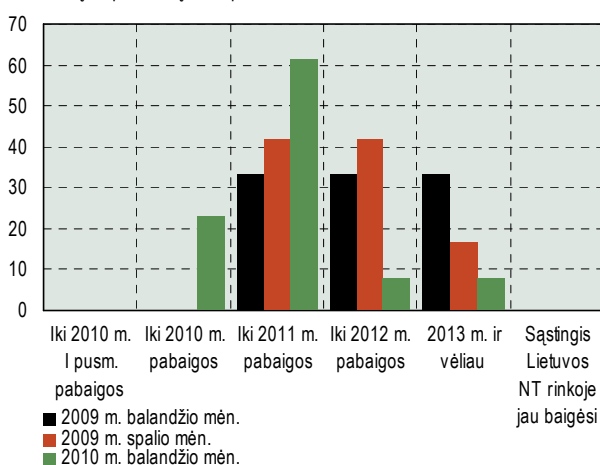
Atsakiusių respondentų dalis, procentais

Šaltiniai: Lietuvos banko atliktos bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų.

7 pav. Sąstingio Lietuvos nekilnojamojo turto rinkoje trukmės lūkesčiai

Atsakiusių respondentų dalis, procentais

Šaltinis: Lietuvos banko atliktos bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų.
Pastaba: NT – nekilnojamas turtas.

Kreditavimo sąlygos ir paskolų portfelio raida

Paskolų suteikimas. Dauguma atsakymus pateikusių bankų nurodė praėjusį pusmetį atsargiausiai kreditavę nekilnojamojo turto, statybos ir transporto ekonomines veiklas. Kaip ir ankstesnės apklausos metu, bankai teigė netaikę jokių papildomų finansavimo apribojimų kitoms ekonominėms veikloms.

Paskolų būstui įsigyti sąlygų keitimas. Trečią pusmetį iš eilės dauguma apklausoje dalyvavusių bankų nurodė pastebintys paskolų būstui įsigyti sąlygų keitimo, susijusio su mokėjimo termino atidėjimu, pratęsimu ir grąžinimo grafiko koregavimu skaičiaus didėjimą. Be to, bankai nurodė, kad 2009 m. antrąjį pusmetį, suteikiant paskolą būstui įsigyti, vidutinės rizikos klientui buvo taikomas maksimalus 70–80 procentų paskolos ir užstato santykis, kuris atitinka geros praktikos bankų rizikos vertinimą. Palyginimui – šis santykis spartaus ekonomikos augimo metu sudarė 90–100 procentų.

Suteiktų paskolų pokytis 2010 m. Apibendrinat apklausos rezultatus, pažymėtina, kad suteiktų paskolų portfelis bendraja verte² šiais metais turėtų keistis nedaug. 2010 m. 46 procentai bankų planuoja mažinti savo paskolų portfelį, šiek tiek daugiau kaip pusė bankų planuoja jį padidinti. Šios apklausos metu tikėtiną paskolų portfelio pokytį bankai vertino šiek tiek pesimistiškiau negu 2009 m. spalio mėn. Respondentai teigė, kad šiais metais sparčiausiai tarp visų paskolų rūšių turėtų sumažėti suteiktų paskolų būstui įsigyti apimtis. Kartu bankai planuoja truputį padidinti valdžios ir finansų institucijų paskolų portfelį.

² Paskolų portfelis prieš paskolų vertės sumažėjimą.

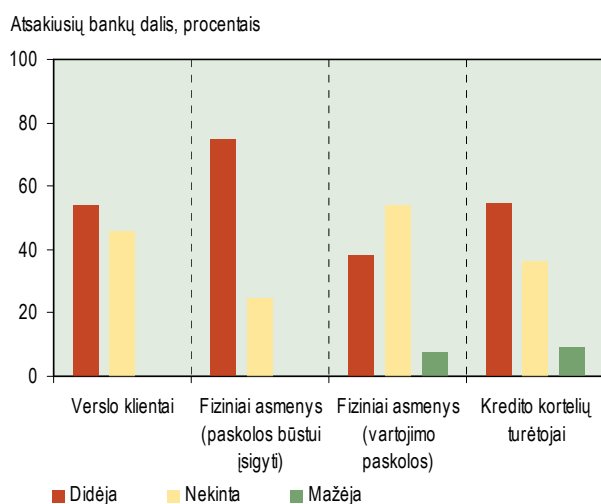
Bankų paskolų portfelio kokybė

Paskolų kokybė pagal ekonominės veiklos rūšis. Paprašyti įvardyti ekonominės veiklos rūšis, kurioms suteiktų paskolų kokybė buvo blogiausia, dauguma apklausoje dalyvavusių bankų, kaip ir ankstesnių apklausų metu, išskyrė nekilnojamojo turto, statybos ir transporto veiklas. Jų kreditavimas buvo itin aktyvus spartaus ekonomikos augimo laikotarpiu. Dalis respondentų taip pat nurodė viešbučių ir restoranų veiklą, kurios paskolų kokybei didžiausią neigiamą įtaką daro pastarojo laikotarpio šalies ir pasauliniai ekonomikos pokyčiai. Žemės ūkio ir energetikos veikloms suteiktų paskolų portfelio kokybę bankai įvertino kaip geriausia.

Mokėjimo įsipareigojimų bankams vykdymas. Šios bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų metu dauguma respondentų teigė toliau stebintys klientų, vėluojančių atlikti mokėjimus bankams, skaičiaus padidėjimą. Didžioji dalis bankų nurodė, kad laiku atsiskaityti vėluojančių klientų skaičius daugiausia didėja tarp fizinių asmenų, paėmusių paskolas būstui įsigyti. Daugiau kaip pusė bankų teigė, kad didėja verslo klientų ir kredito kortelių turėtojų uždelstų paskolų skaičius (žr. 8 pav.).

Apklausos duomenimis, apie pusė apklaustų bankų numato, kad per ateinančią pusmetį visų skolininkų segmentų (verslo klientų, fizinių asmenų ir kredito kortelių turėtojų) paskolų kokybė šiek tiek pablogės. Respondentai mano, kad šiuos pokyčius daugiausia lemia: didėjantis nedarbas, prognozuojamas lėtas ekonomikos atsigavimas ir nekilnojamojo turto rinkos sąstingis. Trečdalis bankų mano, kad suteiktų paskolų kokybė, atsižvelgiant į dabartinį ekonomikos nuosmukį, blogiausia taps 2010 m. antrąjį pusmetį, o vėliau turėtų pradėti gerėti. Tiesa, apie trečdalis respondentų nurodė, kad jų valdomas paskolų portfelis blogiausios kokybės buvo 2009 m., o šiais metais jau prognozuojama, kad paskolų portfelio kokybė gerės.

8 pav. Mokėjimus bankui vėluojančių atlikti klientų skaičiaus kaita

Šaltinis: Bankų apklausa dėl skolinimo sąlygų, 2010 m. balandžio mėn.

Finansinių išteklių pritraukimas

Pagerėjusi situacija tarptautinėse finansų rinkose, sumažėjusi Lietuvos kredito rizikos premija, stabilesnė šalies makroekonomikos raida ir sumažėjusios VILIBOR tarpbankinės palūkanų normos teigiamai veikė šalies bankų galimybes pritraukti papildomų finansinių išteklių. Didindami turimas likvidaus turto atsargas ir siekdami labiau subalansuoti suteiktų paskolų ir šalyje pritrauktų finansinių išteklių santykį, praėjusį pusmetį bankai gana aktyviai skolinosi vidaus rinkoje. Per ateinančius 6 mėn. daugiau kaip pusė apklaustų bankų neplanuoja toliau aktyviai konkuruoti dėl privačiojo sektoriaus indėlių. Kita vertus, mažėjant kreditavimo apimčiai, bankai planuoja toliau mažinti įsipareigojimus patronuojantiems bankams.

Kylančių rizikų vertinimas

Bankų nuomone, svarbiausios šalies finansų sistemos ir visos ekonomikos stabilumui kylančios rizikos per ateinančius 6 mėn. bus augantis nedarbas, skolininkų bankrotai, ekonomikos nuosmukis, mažėjančios nekilnojamojo turto kainos ir griežtos bankų skolinimo sąlygos. Pirmieji keturi svarbiausi rizikos veiksniai daro tiesioginį poveikį bankų paskolų kokybei dėl blogėjančios skolininkų finansinės būklės ir mažėjančios užstato vertės. Tarp svarbiausių rizikų bankai taip pat išskyrė griežtas skolinimo sąlygas. Bankai priversti griežtai vertinti riziką ekonomikos nuosmukio metu dėl patiriamų didelių kredito nuostolių, tačiau kartu suvokia, kad pernelyg griežta kreditavimo politika gali turėti neigiamą grįžtamąjį poveikį ekonomikos aktyvumui, įmonių ir namų ūkių finansinei būklei bei nekilnojamojo turto kainoms.

1 Lentelė. Svarbiausios finansų sistemos stabilumui kylančios rizikos per ateinančius 6 mėn.

Kylančios rizikos*	Procentai**	Vidurkis***
Didėjantis nedarbo lygis	100	2,9
Skolininkų bankrotai	92	2,8
Ekonomikos nuosmukis	83	1,8
Mažėjančios nekilnojamojo turto kainos	42	3,4
Griežtos bankų skolinimo sąlygos	42	4,4
Sunkumai pritraukiant finansinius išteklius	33	4,0
Valstybės mokumo rizikos padidėjimas	33	4,5
Šalyje veikiančios finansų institucijos mokumo sunkumai	25	2,0
Likvidumo problemos dėl didelės apimties indėlių sumažėjimo	25	2,7
Finansų sektoriaus reguliavimo ir apskaitos pokyčiai	25	3,3
Finansų infrastruktūros (mokėjimo sistemų) sutrikimai	17	2,0
Operacinės rizikos	17	3,0
Didėjančios palūkanų normos	8	4,0

* Bankų buvo prašoma nurodyti penkias svarbiausias rizikas, kurios turėtų didžiausią poveikį šalies finansų sistemos stabilumui per ateinančius 6 mėn. įvertinant rizikas pagal svarbą (1 – svarbiausia rizika; 5 – penkta pagal svarbą rizika); ** Procentai parodo, kiek atsakymą pateikusių bankų nurodė šią riziką kaip vieną iš penkių svarbiausių; *** Vidurkis parodo vidutinį tam tikros rizikos vertinimą (1 – svarbiausia rizika; 5 – penkta pagal svarbą rizika).

Atsakydami į klausimą apie nepalankių didelio neigiamo poveikio įvykių (*high-impact events*) finansų sektoriuje materializavimosi galimybę per ateinančius 6 mėn., dauguma (77 %) bankų nurodė, kad tokie pokyčiai (pvz., staigus indėlių sumažėjimas, stebėtas 2008 m. lapkričio mėn.; investicinio banko *Lehman Brothers* bankrotas ir pan.) yra mažai arba labai mažai tikėtini.

2 Lentelė. Nepalankių didelio neigiamo poveikio įvykių realizavimosi tikimybė per ateinančius 6 mėn.

	Materializavimosi tikimybė, %*
Labai maža	15
Maža	62
Vidutinė	15
Didelė	8
Labai didelė	0

* Atsakymą nurodžiusių bankų skaičius procentais.

Vertindami bendrą pasitikėjimą Lietuvos finansų sistemos stabilumu, dauguma bankų teigė, kad jų pasitikėjimas tiek per ateinančius 12 mėn., tiek per 3 m. yra vidutinis. Trečdalis respondentų nurodė, kad pasitikėjimas yra didelis arba labai didelis. Pastebėtina, kad didžiausio per Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį ekonomikos nuosmukio metu bankai finansų sektoriaus perspektyvas vertina gana teigiamai.

3 Lentelė. Pasitikėjimas šalies finansų sistemos stabilumu

	Pasitikėjimas finansų sistemos stabilumu per ateinančius 12 mėn., %*	Pasitikėjimas finansų sistemos stabilumu per ateinančius 3 m., %*
Labai mažas	0	0
Mažas	8	0
Vidutinis	62	69
Didelis	8	15
Labai didelis	23	15

* Atsakymą nurodžiusių bankų skaičius procentais.

III. Atsakymų į pagrindinius klausimus rezultatai

1. PASKOLOS IR ĮMONIŲ KREDITO LINIJOS

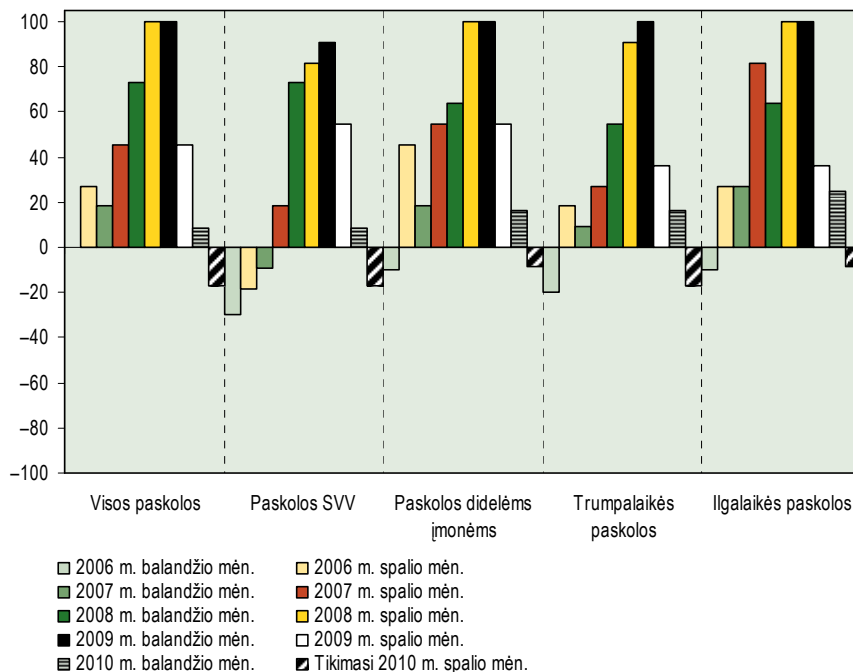
1. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko skolinimo sąlygos, taikomos paskoloms ir įmonių kredito linijoms?

	Visos paskolos	Paskolos SVV*	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sugriežtėjo	8	8	8	8	8
Šiek tiek sugriežtėjo	8	17	17	17	17
Beveik nepakito	75	58	67	67	75
Šiek tiek sušvelnėjo	8	17	8	8	0
Labai sušvelnėjo	0	0	0	0	0
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	8	8	17	17	25
Vidurkis	2,8	2,8	2,8	2,8	2,7

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtėjo“ ir „šiek tiek sugriežtėjo“, ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnėjo“ ir „labai sušvelnėjo“, procentų sumų skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.
 * Paskolos smulkiam ir vidutiniam verslui (SVV.)

9 pav. Kredito standartų, taikomų paskoloms ir įmonių kredito linijoms, kaita

Procentų skirtumas

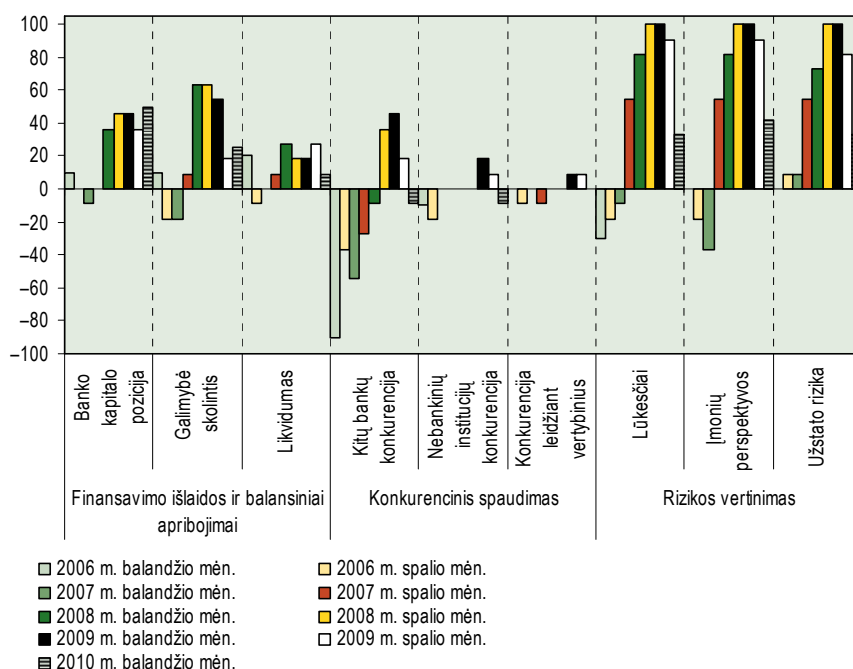
2. Kaip toliau išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko skolinimo sąlygas, taikomas suteikiant paskolas ir įmonių kredito linijas įmonėms (neskirstant įmonių pagal dydį)?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo išlaidos ir balansiniai apribojimai								
Išlaidos, susijusios su banko kapitalo pozicija	0	50	42	0	0	8	50	2,5
Banko galimybė skolintis rinkoje (trumpam arba ilgam laikotarpiui)	0	25	67	0	0	8	25	2,7
Banko likvidumo pozicija	0	25	50	8	8	8	8	3,0
b) Konkurencinis spaudimas								
Kitų bankų konkurencija	0	8	58	17	0	17	-8	3,1
Nebankinių institucijų konkurencija	0	0	67	8	0	25	-8	3,1
Konkurencija, kylanti dėl įmonių galimybių gauti finansavimą leidžiant vertybinius popierius	0	0	67	0	0	33	0	3,0
c) Rizikos vertinimas								
Lūkesčiai, susiję su ekonomikos bendra situacija	8	42	25	17	0	8	33	2,5
Pramonės šakos arba konkrečių įmonių perspektyvos įvertinimas	17	42	17	8	8	8	42	2,5
Užstato rizika	17	33	25	8	8	8	33	2,5

Pastaba: procentų skirtumas, apibrėžiamas kaip „-“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) ir „+“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) sumos ir „+“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) ir „+“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) sumos skirtumas. 0 – turėjo įtakos, kad skolinimo sąlygos nepasikeistų. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 1; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 2; „neturėjo įtakos skolinimo sąlygų pokyčiams“ – 3; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 4; „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 5.

10 pav. Veiksniai, darantys įtaką skolinimo sąlygoms teikiant paskolas ir įmonių kredito linijas

Procentų skirtumas

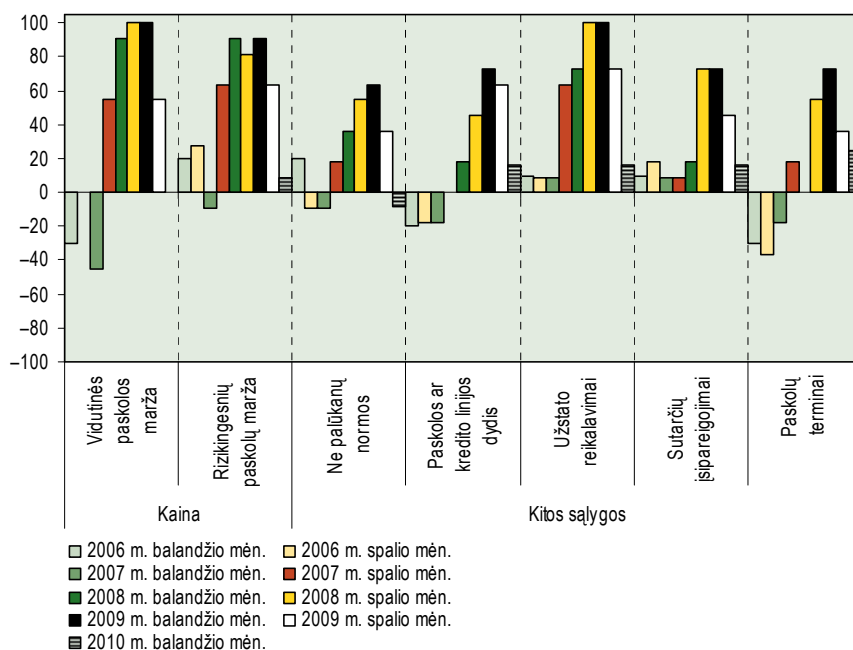
3. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko paskolų ir kredito linijų teikimo įmonėms sąlygos?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Kaina								
Banko vidutinės paskolos marža	0	25	50	25	0	0	0	3,0
Banko rizikingesnių paskolų marža	8	17	58	17	0	0	8	2,8
b) Kitos sąlygos								
Ne palūkanų normų pokyčiai	0	8	75	17	0	0	-8	3,1
Paskolos arba kredito linijos dydis	8	17	67	8	0	0	17	2,8
Užstato reikalavimai	0	33	50	17	0	0	17	2,8
Paskolų sutarčių įsipareigojimai	8	17	67	8	0	0	17	2,8
Paskolų terminai	8	17	75	0	0	0	25	2,7

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „-“ (labai sugriežtėjo) ir „+“ (šiek tiek sugriežtėjo) sumos bei „+ +“ (labai sušvelnėjo) ir „+“ (šiek tiek sušvelnėjo) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.

11 pav. Paskolų ir kredito linijų suteikimo įmonėms sąlygų pokytis

Procentų skirtumas

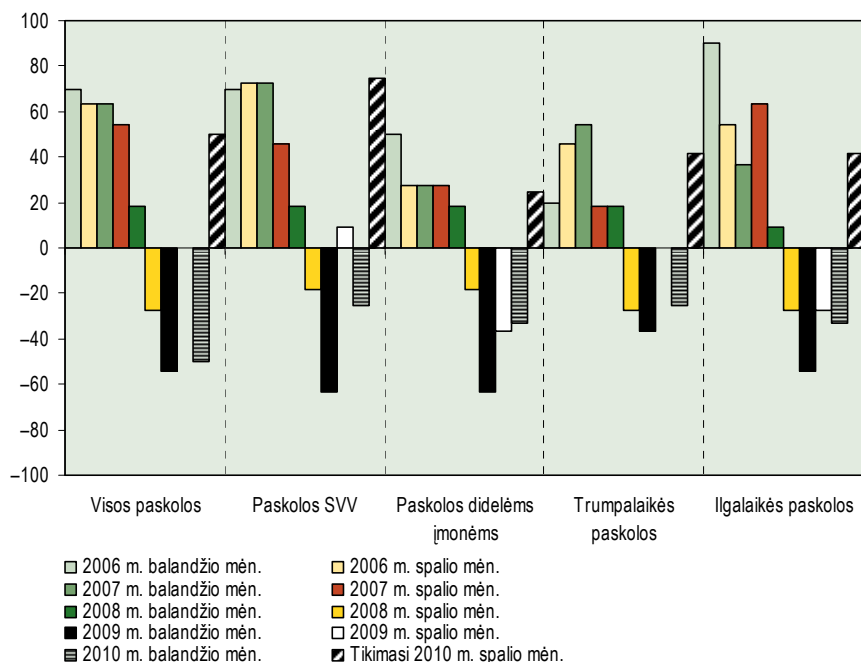
4. Kaip pasikeitė paskolų ir kredito linijų teikimo įmonėms paklausa Jūsų banke (neįskaitant įprastų sezoninių svyravimų)?

	Visos paskolos	Paskolos SVV	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sumažėjo	17	17	17	17	17
Šiek tiek sumažėjo	42	33	25	33	33
Beveik nepakito	33	25	50	25	33
Šiek tiek padidėjo	8	17	8	25	17
Labai padidėjo	0	8	0	0	0
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	-50	-25	-33	-25	-33
Vidurkis	2,3	2,7	2,5	2,6	2,5

Pastaba: procentų skirtumas apibūdinamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidėjo“ ir „šiek tiek padidėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažėjo“ ir „labai sumažėjo“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibūdinamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sumažėjo“ – 1; „šiek tiek sumažėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek padidėjo“ – 4; „labai padidėjo“ – 5.

12 pav. Paskolų ir įmonių kredito linijų paklausos pokytis

Procentų skirtumas

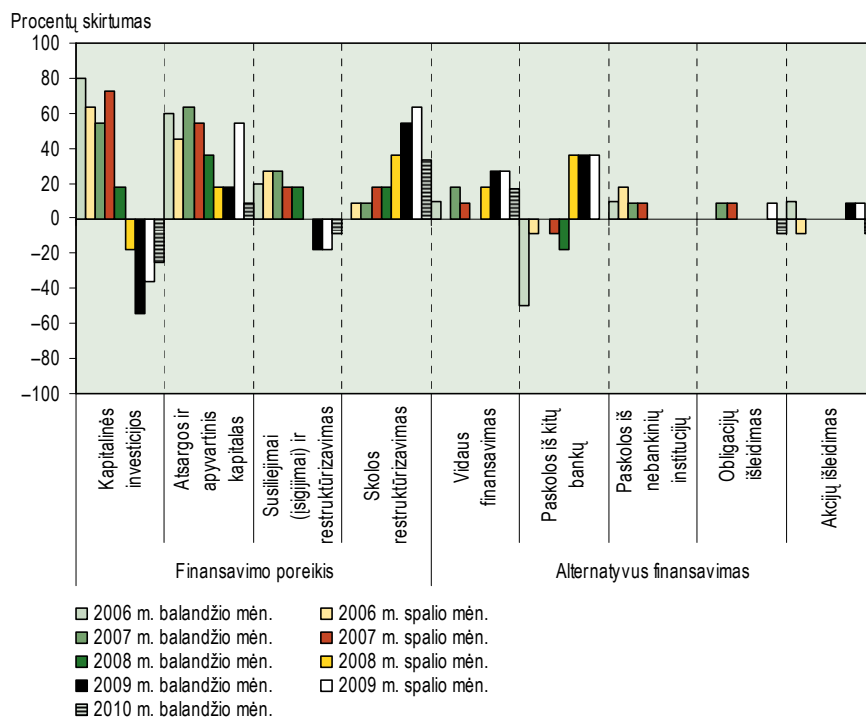

5. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko paskolų ir kredito linijų įmonėms paklausą (neskirstant įmonių pagal dydį)?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo poreikis								
Kapitalinės investicijos	25	8	58	8	0	0	-25	2,5
Atsargos ir apyvartinis kapitalas	8	17	42	25	8	0	8	3,1
Susiliejimai (įsigijimai) ir restruktūrizacija	8	0	83	0	0	8	-8	2,8
Skolos restruktūrizacija	0	0	58	17	17	8	33	3,5
b) Alternatyvus finansavimo panaudojimas								
Vidaus finansavimas	0	8	67	17	8	0	17	3,3
Paskolos iš kitų bankų	0	17	58	17	0	8	0	3,0
Paskolos iš nebankinių institucijų	0	8	58	8	0	25	0	3,0
Obligacijų išleidimas	0	8	67	0	0	25	-8	2,9
Akcijų išleidimas	0	8	83	0	0	8	-8	2,9

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „+ +“ (turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui) ir „+“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui) sumos ir „- -“ (turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui) ir „-“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui“ – 1; „iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui“ – 2; „neturėjo įtakos paklausos pokyčiams“ – 3; „iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui“ – 4; „turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui“ – 5.

13 pav. Paskolų ir kredito linijų įmonėms paklausos veiksniai

LIETUVOS BANKAS BANKŲ APKLAUSA DĖL SKOLINIMO SĄLYGŲ 2010 m. balandžio mėn.
Totorių g. 4, Vilnius. Tel. (8 5) 268 0101; faks. (8 5) 212 4423; el. p. ed@lb.lt; http://www.lb.lt

6. Prašome įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis Jūsų banko skolinimo sąlygos, taikomos teikiant paskolas ir kredito linijas įmonėms?

	Visos paskolos	Paskolos SVV	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sugriežtės	0	0	0	0	0
Šiek tiek sugriežtės	0	0	0	0	0
Beveik nepakis	83	83	92	83	92
Šiek tiek sušvelnės	17	17	8	17	8
Labai sušvelnės	0	0	0	0	0
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	-17	-17	-8	-17	-8
Vidurkis	3,2	3,2	3,1	3,2	3,1

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtės“ ir „šiek tiek sugriežtės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnės“ ir „labai sušvelnės“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtės“ – 1; „šiek tiek sugriežtės“ – 2; „beveik nepakis“ – 3; „šiek tiek sušvelnės“ – 4; „labai sušvelnės“ – 5.

7. Prašome įvertinti, kaip pakis paskolų ir kredito linijų įmonėms paklausa per kitą pusmetį (išskyrus įprastinius sezoninius svyravimus)?

	Visos paskolos	Paskolos SVV	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sumažės	0	0	0	0	0
Šiek tiek sumažės	0	0	0	0	0
Beveik nepakis	50	25	75	58	58
Šiek tiek padidės	50	75	25	42	42
Labai padidės	0	0	0	0	0
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	50	75	25	42	42
Vidurkis	3,5	3,8	3,3	3,4	3,4

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidės“ ir „šiek tiek padidės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažės“ ir „labai sumažės“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sumažės“ – 1; „šiek tiek sumažės“ – 2; „beveik nepakis“ – 3; „šiek tiek padidės“ – 4; „labai padidės“ – 5.

2. PASKOLOS NAMŲ ŪKIAMS

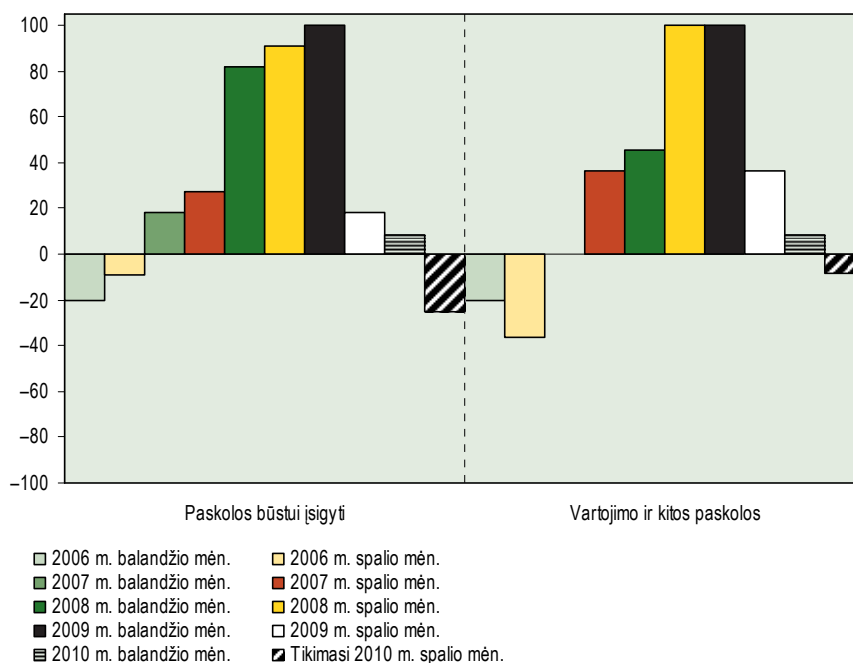
8. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko skolinimo sąlygos, taikomos teikiant paskolas namų ūkiams?

	Paskolos būstui įsigyti	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sugriežtėjo	8	8
Šiek tiek sugriežtėjo	8	17
Beveik nepakito	75	58
Šiek tiek sušvelnėjo	8	17
Labai sušvelnėjo	0	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	8	8
Vidurkis	2,8	2,8

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtėjo“ ir „šiek tiek sugriežtėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnėjo“ ir „labai sušvelnėjo“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.

14 pav. Skolinimo sąlygų, taikomų teikiant paskolas namų ūkiams, pokytis

Procentų skirtumas

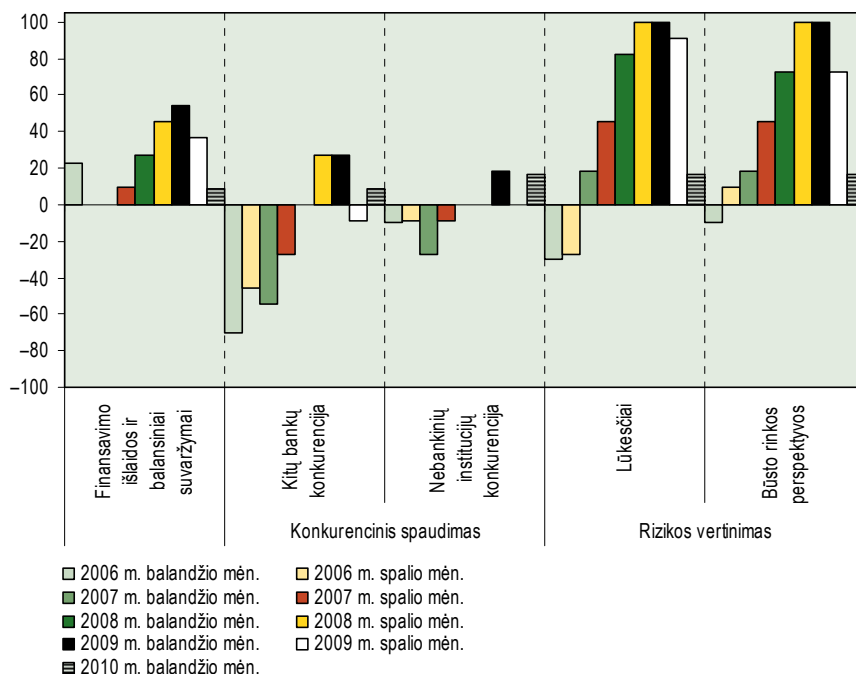
9. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko skolinimo sąlygas, taikomas teikiant paskolas būstui įsigyti namų ūkiams?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo išlaidos ir balansiniai suvaržymai	8	8	67	8	0	8	8	2,8
b) Konkurencinis spaudimas								
Kitų bankų konkurencija	0	17	67	8	0	8	8	2,9
Nebankinių institucijų konkurencija	0	17	75	0	0	8	17	2,8
c) Rizikos vertinimas								
Lūkesčiai, susiję su bendra ekonomikos situacija	8	33	25	25	0	8	17	2,7
Būsto rinkos perspektyvos	8	25	42	17	0	8	17	2,7

Pastaba: procentų skirtumas apibūdinamas kaip „--“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) ir „-“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) sumos ir „+“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) ir „++“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) sumos skirtumas. 0 – prisidėjo prie to, kad skolinimo sąlygos nepasikeistų. Vidurkis apibūdinamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 1; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 2; „neturėjo įtakos skolinimo sąlygų pokyčiams“ – 3; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 4; „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 5.

15 pav. Skolinimo sąlygų, teikiant paskolas būstui įsigyti namų ūkiams, veiksniai

Procentų skirtumas

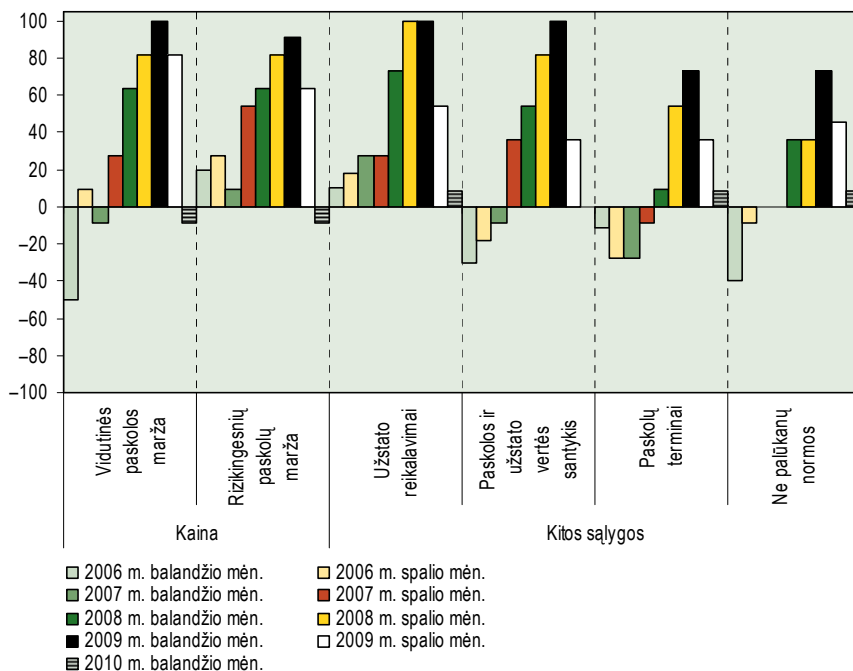
10. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko paskolų būstui įsigyti teikimo namų ūkiams sąlygos?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Kaina								
Banko vidutinės paskolos marža (padidėjo marža – sąlygos sugriežtėjo, sumažėjo marža – sąlygos sušvelnėjo)	8	8	58	25	0	0	-8	3,0
Banko rizikingų paskolų marža	0	17	50	25	0	8	-8	3,1
b) Kitos sąlygos								
Užstato reikalavimai	0	17	75	8	0	0	8	2,9
Paskolos ir užstato vertės santykis	0	17	67	17	0	0	0	3,0
Paskolų terminai	0	8	92	0	0	0	8	2,9
Ne palūkanų normų pokyčiai	0	8	92	0	0	0	8	2,9

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „--“ (labai sugriežtėjo) ir „-“ (šiek tiek sugriežtėjo) sumos ir „+“ (labai sušvelnėjo) ir „++“ (šiek tiek sušvelnėjo) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakitę“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.

16 pav. Paskolų būstui įsigyti namų ūkiams teikimo sąlygų pokytis

Procentų skirtumas

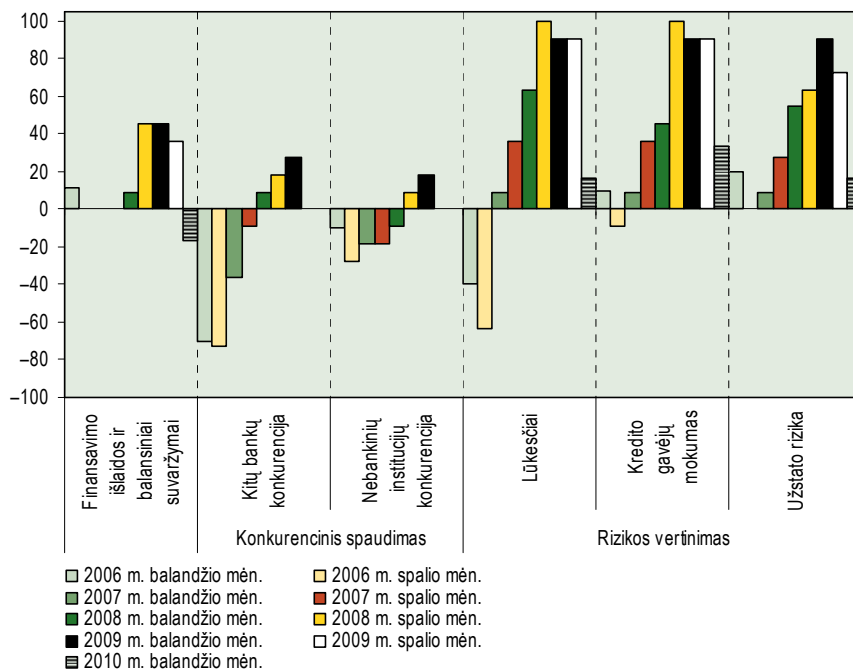
11. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko skolinimo sąlygas, taikomas teikiant vartojimo ir kitas paskolas namų ūkiams?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo išlaidos ir balansiniai suvaržymai	0	0	67	17	0	17	-17	3,2
b) Konkurencinis spaudimas								
Kitų bankų konkurencija	0	8	67	8	0	17	0	3,0
Nebankinių institucijų konkurencija	0	8	67	8	0	17	0	3,0
c) Rizikos vertinimas								
Lūkesčiai, susiję su bendra ekonomikos situacija	0	33	33	17	0	17	17	2,8
Kredito gavėjų mokumas	0	42	33	8	0	17	33	2,6
Užstato rizika	0	25	42	8	0	25	17	2,8

Pastaba: procentų skirtumas apibūdinamas kaip „--“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) ir „-“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) sumos ir „+“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) ir „++“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) sumos skirtumas. 0 – prisidėjo prie to, kad skolinimo sąlygos nepasikeistų. Vidurkis apibūdinamas kaip svartinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 1; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 2; „neturėjo įtakos skolinimo sąlygų pokyčiams“ – 3; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 4; „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 5.

17 pav. Skolinimo sąlygų, taikomų vartojimo ir kitoms namų ūkių paskoloms, veiksniai

Procentų skirtumas

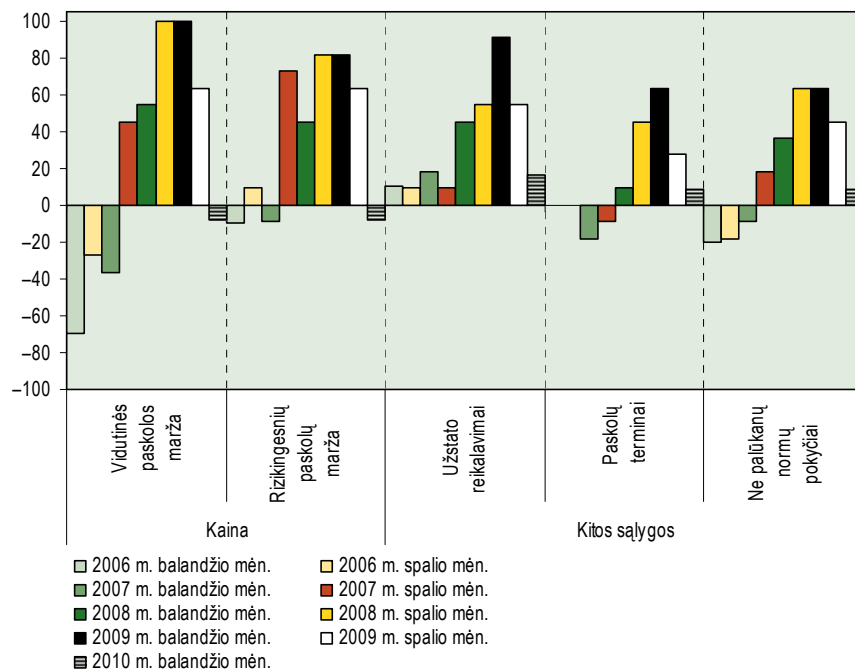
12. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko vartojimo ir kitų paskolų teikimo namų ūkiams sąlygos?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Kaina								
Banko vidutinės paskolos marža (padidėjo marža – sąlygos sugriežtėjo, sumažėjo marža – sąlygos sušvelnėjo)	0	8	67	17	0	8	-8	3,1
Banko rizikingų paskolų marža	0	8	67	17	0	8	-8	3,1
b) Kitos sąlygos								
Užstato reikalavimai	0	17	67	0	0	17	17	2,8
Paskolų terminai	0	8	83	0	0	8	8	2,9
Ne palūkanų normų pokyčiai	0	8	83	0	0	8	8	2,9

Pastaba: procentų skirtumas apibūdinamas kaip „--“ (labai sugriežtėjo) ir „-“ (šiek tiek sugriežtėjo) sumos ir „+“ (labai sušvelnėjo) ir „++“ (šiek tiek sušvelnėjo) sumos skirtumas. Vidurkis apibūdinamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.

18 pav. Vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams teikimo sąlygų pokytis

Procentų skirtumas

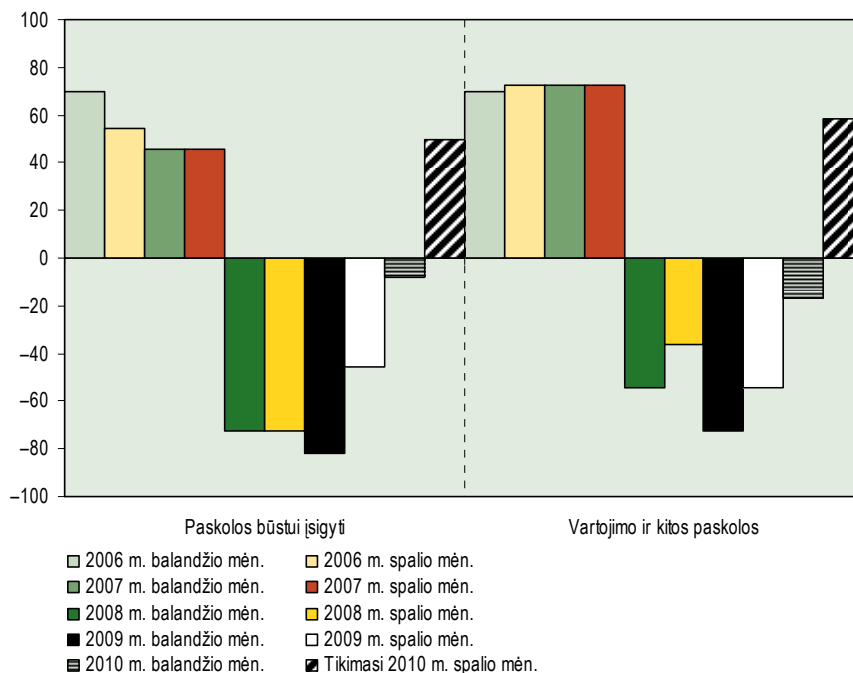
13. Kaip pasikeitė paskolų namų ūkiams paklausa Jūsų banke (išskyrus įprastus sezoninius svyravimus)?

	Paskolos būstui įsigyti	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sumažėjo	8	8
Šiek tiek sumažėjo	17	17
Beveik nepakito	58	67
Šiek tiek padidėjo	17	8
Labai padidėjo	0	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	-8	-17
Vidurkis	2,8	2,8

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidėjo“, „šiek tiek padidėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažėjo“, „labai sumažėjo“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams priskiriant šias reikšmes: „labai sumažėjo“ – 1; „šiek tiek sumažėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek padidėjo“ – 4; „labai padidėjo“ – 5.

19 pav. Paskolų namų ūkiams paklausos pokytis

Procentų skirtumas

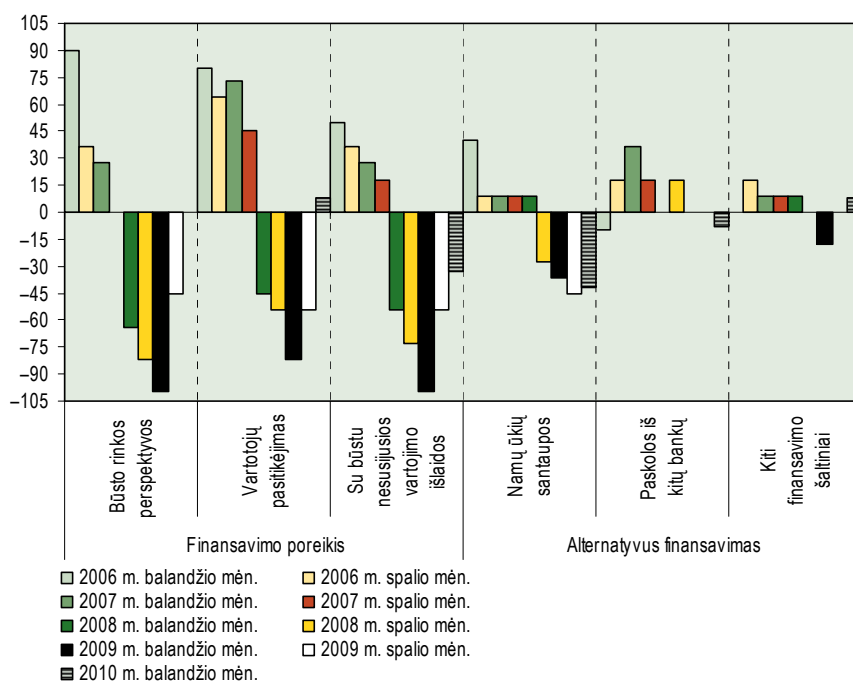
14. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko paskolų būstui įsigyti namų ūkiams paklausą?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo poreikis								
Būsto rinkos perspektyvos	8	25	17	33	0	17	0	2,4
Vartotojų pasitikėjimas	8	8	42	25	0	17	8	2,5
Su būstu nesusijusios vartojimo išlaidos	0	42	33	8	0	17	-33	2,2
b) Alternatyvus finansavimo naudojimas								
Namų ūkių sutaupos	0	42	42	0	0	17	-42	2,1
Paskolos iš kitų bankų	0	17	58	8	0	17	-8	2,4
Kiti finansavimo šaltiniai	0	0	75	8	0	17	8	2,6

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „+“ (turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui) ir „+“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui) sumos ir „-“ (turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui) ir „-“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui“ – 1; „iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui“ – 2; „neturėjo įtakos paklausos pokyčiams“ – 3; „iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui“ – 4; „turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui“ – 5.

20 pav. Paskolų būstui įsigyti namų ūkiams paklausos veiksniai

Procentų skirtumas

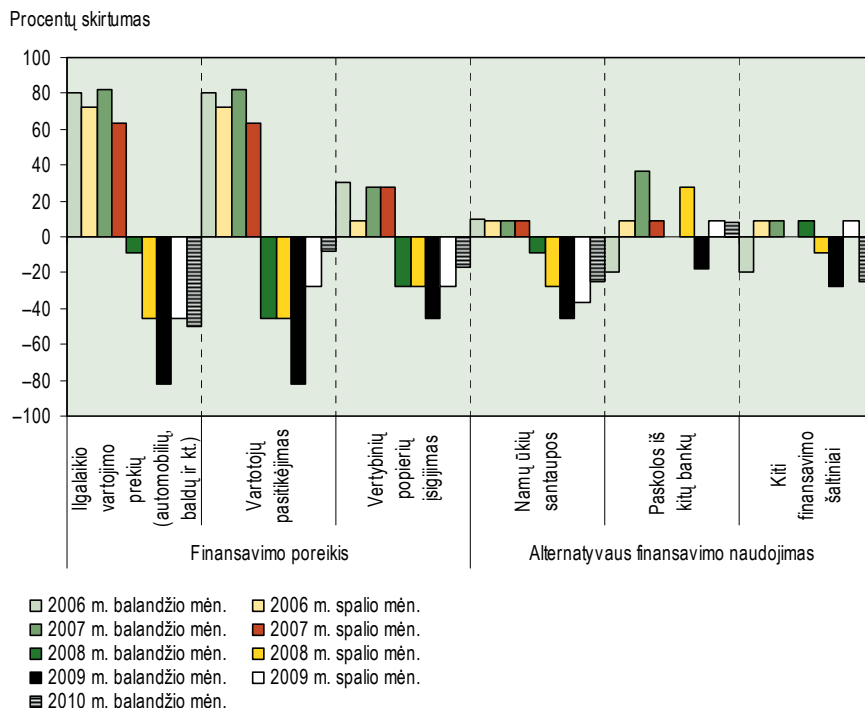

15. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams paklausą?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo poreikis								
Ilgalaikio vartojimo prekių (automobilių, baldų ir kt.) įsigijimas	8	42	33	0	0	17	-50	2,3
Vartotojų pasitikėjimas	8	17	42	17	0	17	-8	2,8
Vertybinių popierių įsigijimas	0	17	58	0	0	25	-17	2,8
b) Alternatyvaus finansavimo naudojimas								
Namų ūkių santaupos	0	25	58	0	0	17	-25	2,7
Paskolos iš kitų bankų	0	0	75	8	0	17	8	3,1
Kiti finansavimo šaltiniai	0	25	58	0	0	17	-25	2,7

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „+ +“ (turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui) ir „+“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos didėjimui) sumos ir „- -“ (turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui) ir „-“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui“ – 1; „iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui“ – 2; „neturėjo įtakos paklausos pokyčiams“ – 3; „iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui“ – 4; „turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui“ – 5.

21 pav. Vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams paklausos veiksniai

16. Prašome įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis Jūsų banko skolinimo sąlygos, taikomos teikiant paskolas namų ūkiams?

	Paskolos būstui įsigyti	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sugriežtės	0	0
Šiek tiek sugriežtės	0	0
Beveik nepakis	75	92
Šiek tiek sušvelnės	25	8
Labai sušvelnės	0	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	-25	-8
Vidurkis	3,3	3,1

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtės“ ir „šiek tiek sugriežtės“, ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnės“ ir „labai sušvelnės“, procentų sumų skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtės“ – 1; „šiek tiek sugriežtės“ – 2; „beveik nepakis“ – 3; „šiek tiek sušvelnės“ – 4; „labai sušvelnės“ – 5.

17. Prašome įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis paskolų namų ūkiams paklausa?

	Paskolos būstui įsigyti	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sumažės	0	0
Šiek tiek sumažės	0	0
Beveik nepakis	50	42
Šiek tiek padidės	50	58
Labai padidės	0	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	50	58
Vidurkis	3,5	3,6

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidės“ ir „šiek tiek padidės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažės“ ir „labai sumažės“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sumažės“ – 1; „šiek tiek sumažės“ – 2; „beveik nepakis“ – 3; „šiek tiek padidės“ – 4; „labai padidės“ – 5.

Apžvalgą parengė Lietuvos banko Ekonomikos departamento Finansinio stabilumo skyrius. Už apžvalgos parengimą atsakingi asmenys:

Mindaugas Leika
El. paštas mleika@lb.lt
Tel. (8 5) 268 0101

Simonas Krėpšta
El. paštas skrepsta@lb.lt
Tel. (8 5) 268 0101